

BILTEN

GAZI HUSREV-BEGOVE BIBLIOTEKE

BROJA 2 / GODINA 2 / SARAJEVO 2016

GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA
U 2016. GODINI

ISSN 2490-2403

9 772490 240006

BILTEN

GAZI HUSREV-BEGOVE BIBLIOTEKE

BROJ 2 / GODINA II / SARAJEVO, 2016.

NASLOV: GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA U 2016. GODINI
GAZI HUSREV-BEY LIBRARY IN 2016

IZDAVAČ: Gazi Husrev-begova biblioteka Sarajevo
ZA IZDAVAČA: mr. Osman Lavić
UREDNIK: Šahsena Đulović
REDAKCIJA: Fatima Tinjak, Kenan Kadić, Izudina Zukorlić, Amina Kadribegović-Mehić, Adnan Bajraktarević

LEKTOR: Senaida Gerin

**PRIJEVOD NA
ENGLISKI JEZIK:** Zubeida Kadić
NALOVNICA I DTP: Tarik Bečić
ŠTAMPA: LevelUP | Media & Education Consulting d.o.o., Sarajevo
Tiraž: 300

**GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA
U 2016. GODINI**

Poštovani čitaoci,

Pred vama je drugi broj *Biltena Gazi Husrev-begove biblioteke*, glasila kojim nastojimo prezentirati dio aktivnosti Biblioteke u toku jedne godine. Mogli bismo ga imenovati i skraćenim izvještajem Biblioteke o radu u jednoj kalendarskoj godini.

Protekla godina bila je veoma dinamična. Nastojali smo rad Biblioteke uskladiti s modernim trendovima i potrebama korisnika u svakom segmentu našega rada. U Biltenu su prezentirane samo neke od naših aktivnosti. Tu mislimo na svakodnevne bibliotečke poslove, stručni rad na realizaciji naučnih projekata, izdavačku djelatnost, te poslove na prezentaciji građe, i naše učešće na naučnim i stručnim skupovima u našoj zemlji i inostranstvu.

U 2016. godini nastojali smo se otvoriti prema školskoj populaciji, odnosno mlađim korisnicima. Organizirali smo projekte „Ovo je i moje pisano naslijeđe i moja tradicija“, te se aktivno uključili u međunarodne manifestacije „Dan i noć knjige“ i „Dan i Noć muzeja“. Nastojali smo i putem medija biti na usluzi našim korisnicima, emisije „Sa rafa Gazi Husrev-begove biblioteke“ emitirane na radiju IZ BIR, te iščitavanje naših knjiga za potrebe Biblioteke za slijepa i slabovidna lica u BiH su u funkciji toga.

Pet rukopisa koji su nekada davno uzidani u kamene zidove jedne kuće u Trebinju, manuscript nabavljen u antikvarnici u Etiopiji, kao i desetine drugih pisanih dokumenata na osmanskome turskom jeziku, artefakata, fotografija i drugog bibliotečkog materijala konačno su našli svoje prirodno utočište u depoima naše Biblioteke. Ugostili smo brojne zvaničnike različitih nivoa društvenog i javnog života, gradonačelnike, premijere, direktore nacionalnih biblioteka, kao i direktora čuvene Aleksandrijske biblioteke, desetine delegacija iz inostranstva, kao i brojne prijatelje naše zemlje. Ono što je najvažnije od svega toga jeste više od 20.000 korisnika kojima smo u našim čitaonicama nastojali biti na usluzi dok su iščitavali bogatu i raznovrsnu građu Biblioteke.

Naredna, 2017. je naša jubilarna godina kada obilježavamo 480 godina postojanja i kontinuiranog rada. Raduje nas da tim povodom možemo najaviti, nadamo se, zanimljive i korisne projekte kao što su priprema i štampanje *Monografije Gazi Husrev-begove biblioteke*,

Leksikona bošnjačke uleme, niz skupova, promocija, reprint izdanja naših rukopisa, o čemu ćete biti redovno obavještavani putem naše web stranice (www.ghb.ba), kao i kroz sadržaj narednog broja Biltena Biblioteke.

Pozivamo vas da i dalje budete uz Gazi Husrev-begovu biblioteku. Od vas očekujemo da svojim prijedlozima, sugestijama i inicijativama budete korektor našega rada. Mi smo tu zbog vas, naših korisnika. Vaše zadovoljstvo je naša radost i mjera uspjeha u radu.

mr. OSMAN LAVIĆ
direktor Gazi Husrev-begove biblioteke

Dear readers,

In front of you is the second issue of the Gazi Husrev-Bey Library's Newsletter by which we wish to present part of activities of the Library over the past year. It may also be seen as an abbreviated calendar year report on the Library's operations.

The past year had been extremely dynamic. We attempted to harmonize the operations of the library with current trends in librarianship and with the needs of beneficiaries in every segment of our work. The Newsletter includes only some of our activities. I am primarily referring to day-to-day librarian work, scholarly studies, publishing, presentations of Library collections, as well as our participation in expert conferences and seminars in the country and abroad.

In 2016, we tried to open our doors to schools, i.e. to young beneficiaries. We designed the project entitled "This is My Written Heritage and My Tradition" and took part in international events such as "Day and Night of Book" and "Night of Museums". We also used media to be at service to our beneficiaries through a radio show "From the Racks of Gazi Husrev-bey Library" broadcast at the Radio of Islamic Community, Radio BIR, and by reading of our books adjusted to the needs of the blind and visually impaired persons in Bosnia and Herzegovina.

Five manuscripts that had for long been hidden within the stone walls of one house in Trebinje, a manuscript acquired from an antique shop in Ethiopia, as well dozens of other written documents in Ottoman Turkish language, artefacts, photographs, and other materials have finally found their natural place in the collections of our Library. We had been hosts to numerous officials coming from various levels of social and public life, mayors, prime ministers, directors of national libraries, the director of the famous Library of Alexandria, foreign delegations, and many other friends of our country. Most importantly, we did our best to provide services to over 20,000 beneficiaries while they were reading the rich and versatile Library materials.

The coming 2017 is our jubilee year as we mark the 480th anniversary of continuous work

of the Library. We are glad to announce hopefully interesting and useful projects such as the design and printing of *Gazi Husrev-bey Library Monograph, the Lexicon of Bosniak Ulama*, a series of conferences, promotions, reprint of our manuscripts. All of these events shall be regularly announced at our webpage www.ghb.ba, as well as in the next issue of the Library Newsletter.

We invite you to continue to stay by the Gazi Husrev-bey Library and look forward to your proposals, suggestions, or initiatives, as they will play the role of correctors of our work. We are here for you, our esteemed beneficiaries. Your satisfaction is our pleasure and our measure of success.

OSMAN LAVIĆ, mr. Sci
Director of Gazi Husrev-bey Library

AMINA KADRIBEGOVIĆ-MEHIĆ

GAZI HUSREV-BEGOVA BIBLIOTEKA U 2016. GODINI

Kada se kao kolektiv Gazi Husrev-begove biblioteke osvrnemo na proteklu 2016. godinu, možemo reći da je bila zanimljiva, nepredvidiva, dinamična, sadržajna, uspješna... Svaki uposlenik je u svom polju djelovanja uložio trud i dao svoj doprinos kako bismo poboljšali svoje usluge, a time i zadovoljstvo naših korisnika i posjetilaca.

Krajem februara formiran je novi saziv Upravnog odbora i za direktora Biblioteke je imenovan mr. Osman Lavić. Pored redovnih aktivnosti na organizaciji posla, svakodnevnih prijema i sastanaka, direktor je učestvovao na mnogobrojnim skupovima, upriličio je značajan broj posjeta, a o najznačajnijim ćete moći čitati na stranicama Biltena.

S obzirom da početkom 2017. godine Biblioteka puni 480 godina postojanja, veliki dio aktivnosti uposlenika bio je usmjeren na pripremu obilježavanja ovog velikog jubileja. Glavni projekt, na koji smo ponosni, bio je izrada Monografije Gazi Husrev-begove biblioteke, prvi put u njenoj dugogodišnjoj historiji.

U sklopu izdavačke djelatnosti nastavljen je rad na *Leksikonu bošnjačke uleme*, čije štampanje i promocija se planiraju za sljedeću godinu.

Publikovan je i novi broj Anala, godišnjaka Gazi Husrev-begove biblioteke u kojem se prvenstveno tretiraju islamske naučne discipline i druge oblasti u vezi sa bibliotečkim fondom i historijskom građom iz kulturnog naslijeđa Bosne i Hercegovine. Anali se objavljuju od 1972. godine i ove godine je iz štampe izašao 37. broj.

Povodom svečanog otvaranja Ferhad-pašine džamije u Banjoj Luci, u suizdavaštvu sa El-Kalemom, urađeno je reprint izdanje 22. džuzua Kur'ana Časnog, rukopisa koji se čuva u Gazi Husrev-begovoj biblioteci.

Pored rada na spomenutim projektima, bibliotekari, arhivisti, restauratori i drugo bibliotečko osoblje Biblioteke nisu zapostavili rad ni na svojim primarnim poslovima u 2016. godini:

- U rukopisnom fondu Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu nalazi se preko 10.000 rukopisa na arapskom, turskom, perzijskom i bosanskom jeziku. U godini

koja je iza nas, nabavljeno je, putem poklona i otkupa, novih 32 rukopisa. U sklopu projekta „Sarajevo sa širom okolinom... na razmeđu 17. i 18. stoljeća“ obrađeno je 50 neobjavljenih sudskih dokumenata, te 30 dokumenata za projekt „Katalog novca u Bosanskom ejaletu od 1863. do 1737. godine“.

- Fond osmanskog arhiva sastoji se od dokumenata na osmanskome jeziku i dokumenata na bosanskom jeziku. Biblioteka je bogatija za četiri vrijedna dokumenta (jedan ferman i tri bujuruldije). Obrađeno je 50 novih dokumenata i intenzivno se radi na pripremi Kataloga osmanskih dokumenata koji će sadržavati oko 1.400 opširnih registri i rječnik stručnih termina. Također, kataloški je obrađeno 65 vakufnama u sklopu projekta „Katalog vakufnama u Gazi Husrev-begovoj biblioteci“. Na bosanskom jeziku obrađeno je 100 arhivskih jedinica.
- U Fondu orijentalistike obrađeno je 500 novih knjiga koje su poklonjene Biblioteci. Fond orijentalistike sadrži štampane knjige na arapskom, turskom (arapskim pismom – osmanski i latinicom) i perzijskom jeziku, te knjige štampane arapskim pismom općenito, kao što je npr. arebica.
- Fond arhiva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini obuhvata arhivsku građu nastalu u radu organa i ustanova Islamske zajednice u BiH od 1882. do 2010. godine. Tehnički je obrađeno 300 kutija, što podrazumijeva stavljanje pojedinačnih spisa u košuljice, upis signature, broja listova, skeniranje značajnijih dokumenata, etiketiranje kutije i odlaganje u police. Analitički je obrađeno 16 kutija, odnosno 1.600 pojedinačnih dokumenata, označivši im sadržaj, vrijeme i mjesto postanka.
- Evropski fond je fond štampanih knjiga na evropskim jezicima i trenutno sadrži preko 35.000 štampanih monografskih publikacija napisanih na bosanskom i drugim evropskim jezicima. U proteklom periodu inventarisane su i u bazi podataka registrirane 4.173 monografske publikacije.
- Fond serijskih publikacija (Periodika), osim starih časopisa, prikuplja i savremene časopise koji se publiciraju u Bosni i Hercegovini na jezicima i pismima njenih naroda, te onim objavljivanim na prostorima Balkana, Evrope i u zapadnim zemljama

na evropskim jezicima, te časopisima iz islamskog svijeta štampanim na arapskom, turskom, perzijskom i urdu jeziku. U protekloj godini obrađeno je 430 serijskih publikacija.

- Fond fototeke Gazi Husrev-begove biblioteke sadrži oko 20.000 fotografija i razglednica, kako starih tako i onih novih. Da bi bio što dostupniji korisnicima, radi se na digitalizaciji ovog fonda. Tako je u protekloj godini digitalizirano preko 15.000 fotografija.

Digitalizacija bibliotečke građe predstavlja dugotrajan proces koji se u kontinuitetu obavlja posljednjih desetak godina. U 2016. godini skenirana je sljedeća građa: Islamska misao, Glasnik IZ-e, Muallim, Sarajevski list, tri rukopisa i osam naslova iz Evropskog fonda. U procesu je digitalizacija Osmanskog arhiva čime će se korisnicima ponuditi baza podataka u pretraživoj formi sa faksimili-

ma traženih dokumenata. U godini koja je iza nas, uposlenici Biblioteke napravili su preko 45.000 snimaka i na taj način zaštitili originale od oštećenja, a građu učinili dostupnom istraživačima.

U odjelu restauracije i konzervacije intenzivno se radi sve, od čišćenja do restauriranja kako bi se naše bogato kulturno naslijeđe sačuvalo od propadanja. Tokom protekle godine, rađena je restauracija dokumenata Osmanskog arhiva, djelimična restauracija i koričenje građe koja se najčešće koristi u čitaonici, restauracija geografskih karata za potrebe izložbe „Stare i rukopisne geografske karte iz fondova Gazi Husrev-begove biblioteke“, restauracija pojedinih rukopisa, izrada korica i uvezivanje godišta časopisa, te izrada zaštitnih fascikli i kutija za smještaj dokumenata. Započelo se sa opsežnim poslom čišćenja rukopisa, konzervacije i restauracije časopisa Bošnjak i banjalučkih džuzeva Kur'ana.

KENAN KADIĆ

PO ČEMU ĆEMO JOŠ PAMTITI 2016. GODINU

1. UNESCO NOMINACIJA RUKOPISNE ZBIRKE

Komisija za saradnju BiH s UNESCO-om uputila je nominaciju Rukopisne zbirke Gazi Husrev-begove biblioteke i Sarajevske Hagade za upis u UNESCO/Međunarodni Registar Pamćenje svijeta. Kolekcija rukopisa Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu sadrži 10.561 unikatna rukopisa, koji su sastavni dio oko 20.000 većih i manjih djela iz islamskih nauka, orijentalnih jezika, lijepe književnosti, filozofije, logike, historije, medicine, veterinarstva, matematike, astronomije i drugih nauka.

2. UČEŠĆE NA KONFERENCIJI KONZERVACIJE-RESTAURACIJE U DUBROVNIKU

Gazi Husrev-begova biblioteka je uzela učešće na Konferenciji konzervacije-restauracije koja je održana u mjesecu aprilu 2016. godine u Dubrovniku. Prvi dan konferencije obuhvatao je 13 izlaganja uz kratke rasprave poslije sesija, a nakon završenih predavanja organiziran je obilazak konzervatorsko-restauratorskih radionica na Fakultetu za konzervaciju i restauraciju. Drugi dan konferencije upriličen je obilazak radionica Hrvatskog konzervatorskog i restauratorskog zavoda, te obilazak gradskih muzeja. Treći dan konferencije održana je završna grupa predavanja, odnosno izlaganja, uključujući i izlaganje uposlenika Gazi Husrev-begove biblioteke i studenta Interdisciplinarnog studija restauracije i konzervacije u Sarajevu, Ruhullaha Hodžića na temu: „Conservation and restoration of calligraphic manuscript“.

3. KONGRES BIBLIOTEKARA U TURSKOJ

Cilj ove manifestacije bio je okupiti bibliotekare, te kroz sedmodnevno druženje i međusobno upoznavanje razgovarati o modalitetima uspješnijeg organiziranja rada biblioteka, posebno u eri masovne digitalizacije knjige u svijetu, pa tako i u Turskoj. Na ovom eminentnom skupu su, osim domaćina, učestvovali i predstavnici Bosne i Hercegovine, Albanije, Kosova, Moldavije i Palestine. Rad konferencije odvijao se u tri panela:

1. UNESCO

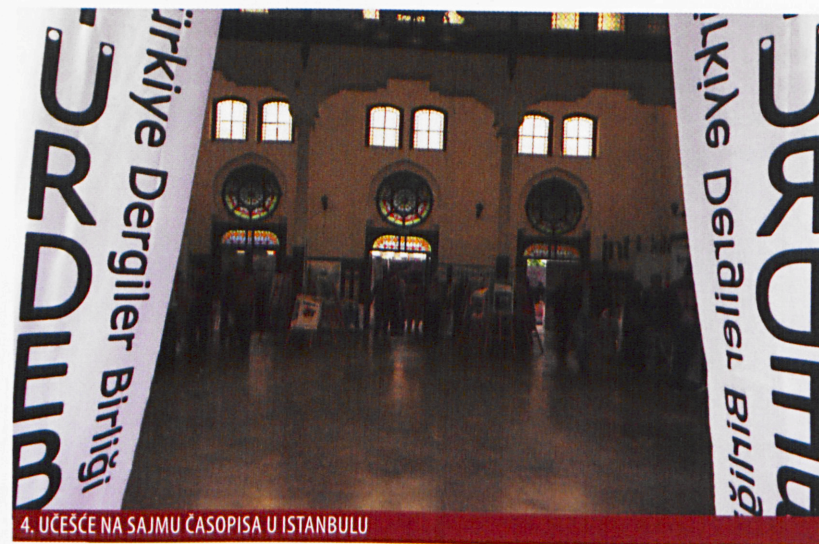
2. UČEŠĆE NA KONFERENCIJI RESTAURACIJE-KONZERVACIJE U DUBROVNIKU

- „Biblioteke – zajedničko pamćenje balkanskih zemalja“,
- „Doprinos biblioteka razvoju globalnog sporazumijevanja“ i
- „Uloga i odgovornost Nacionalnih biblioteka na Balkanu“.

Iz Bosne i Hercegovine uvodnim referatima ovom svojevrsnom kongresu bibliotekara Republike Turske obratili su se dr. Ismet Ovčina, direktor Nacionalne i univerzitetske biblioteke, dr. Lejla Gazić, dugogodišnji službenik Orijentalnog instituta u Sarajevu i mr. Osman Lavić, direktor Gazi Husrev-begova biblioteke.

3. KONGRES BIBLIOTEKARA U TURSKOJ

4. UČEŠĆE NA SAJMU ČASOPISA U ISTANBULU

4. UČEŠĆE NA MEĐUNARODNOM SAJMU ČASOPISA U ISTANBULU

Na poziv Udruženja turskih časopisa – TURDEB, Gazi Husrev-begova biblioteka je, po drugi put, učestvovala na 7. internacionalnom sajmu časopisa koji je održan u Istanbulu u periodu od 10. do 15. maja 2016. Sajam se održavao na staroj željezničkoj stanici Sirkedži (Sirkeci). Na sajmu je učestvovalo ukupno četiri stotine izlagača. Od toga je bilo sedamdeset stranih učesnika iz dvadeset različitih zemalja. Iz BiH, pored Gazi Husrev-begove biblioteke i časopisa Anali, učestvovali su predstavnici časopisa Stav, dječijeg magazina Elif, i predstavnici studentskog časopisa Baška. Sajam je bio odlična prilika da se Gazi Husrev-begova biblioteka predstavi široj turskoj javnosti, posebno izdavačima, kulturnim djelatnicima, predstavnicima obrazovnih i kulturnih institucija, kao i običnim građanima koji su ga u velikom broju posjetili. U okviru sajma organizirano je nekoliko panel-diskusija, kulturnih večeri i radionica.

5. MEĐUNARODNI DAN I NOĆ KNJIGE

Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu je bila jedan od učesnika manifestacije Međunarodnog dana i noći knjige koja je upriličena u aprilu 2016. godine. Iz BiH učestvovalo je 12 biblioteka i srodnih kulturnih institucija. U Velikoj sali Biblioteke organizirana je projekcija dokumentarno-igranog filma „The Love of Books- A Sarajevo Story“ čiji režiser je Sem Hobkinson, a idejni producent Nidal Magribi. U gotovo punoj sali, većina publike su bili srednjoškolci i studenti, što je posebno važno. Oduševljenje publike je bilo zaista veliko, posebno kada su na kraju projekcije upoznali glavnog aktera filma i ratne priče o spašavanju fonda Gazi Husrev-begove biblioteke, dr. Mustafu Jahića, koji je, ovom prilikom, uputio i prigodnu poruku mladima. Pored projekcije filma, ispred glavnog ulaza u Biblioteku održan je i noćni sajam knjige izdavača El-Kalem, Libris i Gazi Husrev-begove biblioteke, kao i prezentacija najnovije literature u ponudi Gazi Husrev-begove biblioteke.

6. RADIO EMISIJA „SA RAFA GHB BIBLIOTEKE“ I SARADNJA SA BIBLIOTEKOM ZA SLIJEPA I SLABOVIDNA LICA SARAJEVO

U toku 2016. godine pokrenuta je emisija „Sa rafa Gazi Husrev-begove biblioteke“ na RTV IZ-e „BIR“. Cilj je bio šire promoviranje i predstavljanje fondova Gazi Husrev-begove biblioteke. Emitiranje ovog serijala započelo je u mjesecu ramazanu 2016. Tada su emitirana četiri izdanja, a njihov sadržaj su sačinjavale odabrane pripovijetke iz Evropskog fonda. U ovom periodu upriličena je i posjeta Biblioteci za slijepa i slabovidna lica Sarajevo. U okviru posjete dogovorena je međusobna saradnja, te audio snimanje nekih knjiga iz fonda Gazi Husrev-begove biblioteke za potrebe korisnika usluga Biblioteke za slijepa i slabovidna lica. Tako je prva snimljena knjiga bila zbirka pripovijetki „Ramazanske priče“ autora Alije Nametka.

7. PROJEKT „OVO JE I MOJE PISANO NASLIJEĐE I MOJA TRADICIJA“

U povodu dolaska mjeseca ramazana, Gazi Husrev-begova biblioteka je 25.05.2016. godine organizirala radionicu za djecu bez roditeljskog staranja iz Dječijeg doma Bjelave. Cilj je bio izgradnja ljubavi i naklonosti prema bh kulturnoj baštini i tradiciji kod djece, a posebno prema pisanom naslijeđu, kao i razvijanje osjećaja važnosti njegovog očuvanja. Djeca su bila podijeljena u tri tima: bibliotekarski, restauratorski i digitalizacijski tim, a voditelji timova su bili uposlenici Biblioteke. Tako su ova djeca na jedan dan bili mali bibliotekari, restauratori i informatičari, a po završetku radionica imali su zadatak prezentirati ono što su naučili i iznijeti svoja iskustva i zapažanja pred ostalim prisutnim. Radionica je završena podjelom priznanja, ramazanskih paketića i druženjem uz nastup hora „Hazreti Hamza“.

7. "OVO JE I MOJE PISANO NASLIJEĐE I MOJA TRADICIJA"

8. RUKOPISI IZ TREBINJA U GAZI HUSREV-BEGOVOJ BIBLIOTECI

Gospodin Dejan Bošnjak, magistar ekonomskih nauka i direktor hotela Platani iz Trebinja, renovirajući staru kamenu kućicu koju je otkupio, u njenim zidovima je pronašao pet rukopisa na arapskom i osmanskom turskom jeziku. O tome je obavijestio lokalnog imama Sadmira ef. Mustafića koji se, nakon što je sam vidio rukopise, za stručnu pomoć obratio prof. dr. Ismetu Bušatliću na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu. Uz preporuku da rukopise treba odnijeti u Gazi Husrev-begovu biblioteku, u laboratoriju za liječenje knjiga, prof. dr. Bušatlić je izjavio da je vrlo vjerovatno da su oni zazidani za vrijeme ustanaka u Hercegovini, ili za vrijeme dolaska Austrougara kada su mnoge ulemanske porodice selile u Tursku. Rukopisi su u martu 2016. godine stigli u Gazi Husrev-begovu biblioteku. Utvrđeno je da se radi o fragmentima dva rukopisa mushafa, jednom rječniku perzijskog jezika,

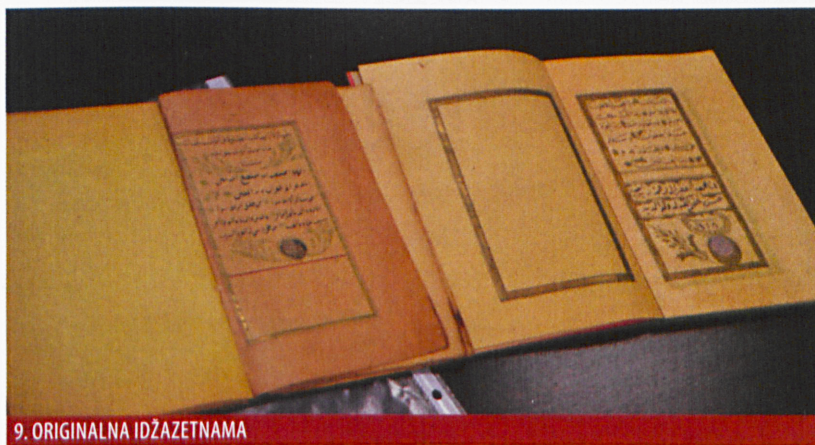

8. RUKOPISI IZ TREBINJA

jednom priručniku iz islamskog prava (fikha) i priručniku iz islamskog vjerovanja (akaida). Direktor Gazi Husrev-begove biblioteke, mr. Osman Lavić, je za list „Oslobođenje“ izjavio da ovaj slučaj i činjenica da su ti rukopisi bili zazidani govore koliko je knjiga uvijek bila vrlo važna ljudima na ovom tlu, ljudima koji su željeli da makar knjige prežive.

9. ORIGINALNA IDŽAZETNAMA REISA DŽEMALUDINA ČAUŠEVIĆA STIGLA U GAZI HUSREV-BEGOVU BIBLIOTEKU

Za reisa Džemaludina ef. Čauševića zna se da je, nakon smrti Saliha ef. Tokatije, školovanje nastavio pred Hasanom Husni efendijom u Carigradu i da je od njega dobio *idžazetnamu* (diplomu). O sudbini ove *idžazetname*, sve donedavno, nije se ništa znalo, čak ni to da li je uopće sačuvana. Nju je slučajno, u jednoj privatnoj kolekciji, prepoznao bibliotekar hafiz Haso Popara i o tome obavijestio direktora Biblioteke, mr. Osmana Lavića, koji je poduzeo sve što treba da ona dođe u Biblioteku. Zahvaljujući susretljivosti gosp. Zijada Baščauševića iz Sarajeva, nju je, zajedno s još jednom *idžazetnamom*, otkupio i 16. novembra 2016. godine Biblioteci poklonio gosp. Dejan Spaić iz Sarajeva. Potaknut ovim plemenitim primje-

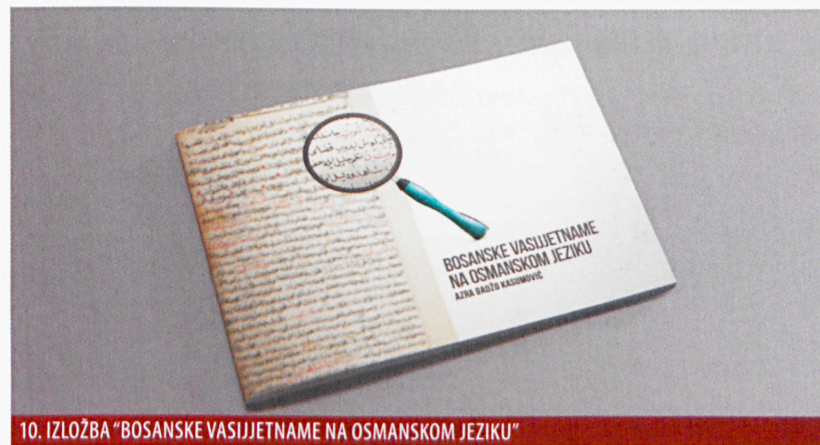
9. ORIGINALNA IDŽAZETNAMA

rom, Zijadov sin, gosp. Hamdo Baščaušević iz Sarajeva, isti dan, za muzejsku zbirku Gazi Husrev-begove biblioteke poklonio je jedan vrijedan eksponat, ibrik rahmetli hadži hafiza Smaila ef. Fazlića iz Sarajeva, s kaligrafski ispisanom posvetom na arapskom jeziku u kojoj stoji da je taj ibrik dobio 1356/1937. godine od hadži Osman-age Serdarevića iz Ljubinja, za kojega je te godine, kao bedel, obavio hadž.

IZLOŽBE U 2016. GODINI

10. BOSANSKE VASIJJETNAME NA OSMANSKOM JEZIKU

Izložba o bosanskim vasijjetnamama autorice Azre Kasumović imala je za cilj upoznati javnost sa specifičnim dokumentima koji svjedoče o veoma važnom segmentu bošnjačke tradicije i vjerske prakse. Vasijjetname su specifični dokumenti koji se mogu definirati kao bosanske oporuke ili testamenti na osmanskome jeziku. U Gazi Husrev-begovoj biblioteci nalazi se oko devedeset originala ovakvih vasijjetnama koje se, uglavnom, odnose na period između 1762. i 1936. godine. Najbrojnije sačuvane vasijjetname nastale su u

10. IZLOŽBA "BOSANSKE VASIJJETNAME NA OSMANSKOM JEZIKU"

15. IZLOŽBA „MOJ RAMAZAN U KUDSU“

U okviru „Dana Kudsa“ koji se u svijetu obilježava svakog posljednjeg petka u mjesecu ramazanu, 01.07.2016. godine u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu otvorena je izložba fotografija „Moj ramazan u Kudsu“, akademskog kipara i konceptualnog umjetnika Almira Derviševića. Izložbu je sačinjavala 21 fotografija autora koji je proveo ramazan 2015. godine u Kudsu. „Tokom ramazana imao sam priliku vidjeti i doživjeti Mesdžidul-aksa, imao sam priliku provesti određeno vrijeme s palestinskim narodom i to mjesto je prelijepo. Sve to me inspirisalo da razmišljam više o našem odnosu prema sadašnjosti zbog naše budućnosti... Ovom izložbom želio sam, kroz svoj objektiv, približiti Kuds bosanskohercegovačkoj javnosti i još jednom nas sve podsjetiti na decenijsku nepravdu koju doživljava palestinski narod.“, kazao je, između ostalog, autor.

15. IZLOŽBA „MOJ RAMAZAN U KUDSU“

POSJETE U 2016. GODINI

16. DIREKTOR TURSKE AGENCIJE ZA SARADNJU I KOORDINACIJU - TIKa

U novembru 2016. Biblioteku je posjetio novi direktor Turske agencije za saradnju i koordinaciju u Sarajevu – TIKa, prof. dr. Birol Cetin sa svojim saradnikom gosp. Jasminom Šojkom. Direktor Gazi Husrev-begove biblioteke, mr. Osman Lavić, je upoznao goste sa djelovanjem ove institucije i njenim najvažnijim projektima u 2016. i 2017. godini. Posebno se razgovaralo o bogatom pisanom naslijeđu iz osmanskog perioda koje se čuva u Gazi Husrev-begovoj biblioteci pri čemu je gospodin Cetin, u ime TIKa-e, izrazio spremnost na saradnju sa Bibliotekom na određenim projektima.

16. POSJETA TURSKE AGENCIJE ZA SARADNJU I KOORDINACIJU, TIKa

17. GRADONAČELNIK ISTANBULA U PRATNJI PREMIJERA KONAKOVIĆA

U septembru 2016. Gazi Husrev-begovu biblioteku posjetila je višečlana delegacija iz Turske na čelu sa gradonačelnikom Istanbula, gospodinom Kadirom Topbašom. Delegaciju su predvodili premijer Kantona Sarajevo, gospodin Elmedin Konaković, i dogradonačelnik Sarajeva, gospodin Abdulah Skaka. Gosti su obišli odjeljenja Biblioteke, a direktor, mr. Osman Lavić, ih je upoznao sa historijom i bogatim fondovima naše najstarije kulturne institucije. Gradonačelnik Istanbula, gospodin Topbaš, je ovom prilikom istaknuo važnost povezivanja Gazi Husrev-begove biblioteke sa arhivima grada Istanbula i Turske.

17. GRADONAČELNIK ISTANBULA U POSJETI BIBLIOTECI

18. DIREKTOR CENTRA „NOOR INTERNATIONAL MICROFILM“

U posjetu Gazi Husrev-begovoj biblioteci, 27.09.2016, došla je delegacija Organizacije za vakufe i humanitarna pitanja Islamske Republike Iran na čelu sa Ali Mohammadi Sejratom, predstavnikom vrhovnog vjerskog vođe i direktorom Organizacije za vakufe i humanitarna pitanja IR Iran. Delegaciju je primio direktor Biblioteke, mr. Osman Lavić. Član ove delegacije bio je i dr. Mehdi Khajeh Piri, direktor Centra „Noor International Microfilm“ sa sjedištem u Indiji koji je izrazio spremnost na saradnju sa Gazi Husrev-begovom bibliotekom. Tim povodom je sljedećeg dana, 28.09.2016. godine, održan poseban sastanak na kome je potpisan i sporazum o saradnji ove dvije institucije. Sporazum podrazumijeva saradnju na polju razmjene iskustava, obuke kadrova, učešća na konferencijama i seminarima, kao i na polju zajedničkih izdavačkih projekata.

18. NOOR INTERNATIONAL MICROFILM

19. DIREKTOR ALEKSANDRIJSKE BIBLIOTEKE

Gazi Husrev-begovu biblioteku je u februaru 2016. godine posjetio direktor Aleksandrijske biblioteke, gospodin Ismail Serageldin sa svojim saradnicima. Uvaženi gosti su se upoznali sa pisanim kulturnim blagom Bosne i Hercegovine koje je pohranjeno u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, kao i sa njenim odjeljenjima i depoima. U periodu od 2006 – 2008. godine su ove dvije biblioteke imale potpisan ugovor o saradnji, pa je izražena nada da će se saradnja u narednom periodu obnoviti.

19. DIREKTOR ALEKSANDRIJSKE BIBLIOTEKE

20. DIREKTORI NACIONALNIH BIBLIOTEKA JUGOISTOČNE EVROPE

Direktori biblioteka su učestvovali na 5. konferenciji direktora nacionalnih biblioteka zemalja Jugoistočne Evrope koja je održana u NUBBiH 22. i 23. septembra 2016. godine. Svoj boravak u našoj zemlji iskoristili su, između ostalog, i za posjetu Gazi Husrev-begovoj biblioteci gdje ih je primio direktor, mr. Osman Lavić. Ovo je bila prilika da direktori razmijene iskustva i porazgovaraju o pitanjima i temama s kojima se sve biblioteke susreću u svom radu i djelovanju. Direktor Lavić je goste upoznao sa aktivnostima Gazi Husrev-begove biblioteke, između ostalog, njenim izdavačkim projektima, informatičkim rješenjima, uspostavljanjem virtualne biblioteke i planovima za budući rad. Gosti su izrazili svoje zadovoljstvo i zahvalnost na gostoprimstvu, te iskazali želju i spremnost za međusobnu saradnju na određenim projektima. Zaključeno je da je potrebno uspostaviti čvrste veze i saradnju između biblioteka regiona i da ima dosta prostora za zajedničko djelovanje.

20. DIREKTORI NACIONALNIH BIBLIOTEKA JUGOISTOČNE EVROPE

21. OSTALE POSJETE

Od mnogobrojnih posjeta Biblioteci, izdvajamo još i:

- POSJETU GENERALNOG DIREKTORA TURSKOG DRŽAVNOG ARHIVA
- POSJETU PREDSTAVNIKA UNIVERZITETA TUBINGEN
- POSJETU PREDSTAVNIKA UREDA ZA KULTURU I TURIZAM REPUBLIKE TURSKE
- POSJETU PREDSTAVNIKA TURSKOG KULTURNOG CENTRA YUNUS EMRE
- POSJETE UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA I GRUPA STUDENATA

KONFERENCIJE, PREDAVANJA I PROMOCIJE

U multimedijalnim salama Gazi Husrev-begove biblioteke u 2016. godini održano je više kulturno-edukativnih manifestacija i događaja. Neki od njih su:

- Međunarodna konferencija „Državne religije u BiH i Austriji“
- Promocija knjige „Priče slučajnih prolaznika“ autora Muhameda Mahmutovića
- Premijera filma „Kušlat“ režisera Sulejmana Muratovića
- Promocija knjige „Čuvarkuća“ autora Tarika Dođića
- Promocija „Prijevoda Mesneviye“ na bosanski jezik
- Promocija zbornika radova „Istraživanje, dokumentiranje i procesuiranje genocida u BiH“
- Dva takmičenja iz hifza Časnog Kur'ana
- Manifestacija „Selam, ya Resulallah“

IZUDINA ZUKORLIĆ

RAD SA KORISNICIMA U 2016. GODINI

U toku 2016. godine u Gazi Husrev-begovu biblioteku se učlanilo 1.154 nova korisnika.

Najviše upisa bilo je u oktobru (158). Biblioteka je tokom protekle godine evidentirala preko 19.000 korisničkih posjeta, što je oko 1.500 mjesečno, ili oko 60 korisnika dnevno. Najveći broj korisnika bilježimo u januaru, kada je u čitaonici svakodnevno bilo preko 90 korisnika.

Istaknut ćemo podatak da je, krajem 2016. godine, ukupan broj osoba koje su evidentirane kao članovi Gazi Husrev-begove biblioteke bio 6.450.

U toku protekle godine je izdato preko 11.000 knjiga, što je u prosjeku više od 900 knjiga mjesečno. Korisnici su najviše čitali u martu, kada je posuđeno preko 1.500 naslova.

Navedeni brojevi govore u prilog tome da uspijevamo u našim nastojanjima da korisnicima pružimo ugodan boravak i efikasnu uslugu u Gazi Husrev-begovoj biblioteci. S ponosom možemo reći da smo preuzeli ulogu koju je nekad imala čitaonica u Vijećnici. Mi se trudimo i sretni smo što su naši korisnici zadovoljni i što ispunjavamo njihova očekivanja. Svoje pov-

jerenjenam poklanjaju učenici, studenti, istraživači, naučni i javni radnici, akademski građani, penzioneri i uopće ljubitelji knjige i nauke, kako iz naše zemlje, tako i iz regiona i inostranstva. Za ovaj broj Biltena smo dali riječ nekima od njih. Pitali smo ih zašto su ovdje. Ovo su njihovi utisci:

IMPRESIJE NAŠIH KORISNIKA I ČLANOVA

Gazi Husrev-begova biblioteka pruža potrebne uslove za učenje svim generacijama. Profesionalno osoblje i ugodan ambijent doprinose jedinstvenom iskustvu za sve njene posjetitelje doprinoseći tako i jačanju reputacije Sarajeva kao prijestolnice akademskog i profesionalnog razvoja u BiH.

EMIR KARAHODŽA

student postdiplomskog studija na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu

U Sarajevo sam se doselila prije dvije godine čudnim spletom okolnosti koji mi je promijenio život na pozitivno. Snaći se u novom gradu nije bilo lahko, ali dobri ljudi i događaji daju nova krila. Zbog puno učenja, trebao mi je adekvatan prostor. U Gazi Husrev-begovoj biblioteci, osim što sam pronašla ugodan prostor za učenje koji je u centru grada i lahko dostupan, dobila sam još puno toga: nova poznanstva, profesionalne i preljubazne djelatnike koji nama korisnicima uvijek stoje na raspolaganju, dočekaju nas i otprate sa osmijehom zbog kojeg se uvijek ovamo rado vraćam. Sarajevo je grad u kojem sam pronašla sebe, a u tome mi je zasigurno pomoglo i ovo lijepo iskustvo u Biblioteci.

MIRNA PANDŽIĆ
studentica medicine

Među zidinama Gazi Husrev-begove biblioteke

Na samom ulazu u Gazi Husrev-begovu biblioteku uvijek vas dočeka nasmijano osoblje kao žila kucavica srca ovog objekta ukrašenog upečatljivim dijelovima bosanskohercegovačke historije. Raskošan, ali i skladno odmjereno prostor se stopio sa vrijednim osobljem Biblioteke koji kao da se nadmeću u tome čiji će se edep uliti u sve one divane velikih pjesnika. Zbog toga se može osjetiti iskrena i produhovljena ljubav u svakom uglu ovog objekta. Njen zanosni miris se prostire svuda oko nas dok marljive ruke zaposlenih naizmjenično prenose jedan dio naše kulturne baštine u vidu knjiga, publikacija i rukopisa. Pri tome ostavljaju uvjerljivo dubok trag u svima nama nakon izrečenog „Dođite nam opet“ koje se ponavlja iznova i iznova, ali svaki put sa iznenađujuće novim istinskim žarom. Ukratko, možemo reći: „Hvala Vam što postojite i svojom ljubaznošću olakšavate koraćanje kroz trnovite puteve nauke.“

EMINA VILDIĆ
doktorantica na Odsjeku za turski jezik i književnost
Fakultet filozofije i književnosti Univerziteta u Sarajju - Turska

Čitaonica Gazi Husrev-begove biblioteke je savršeno mjesto za učenje, mir i koncentraciju. Jako je dobro uređena, ima dobro osvijetljenje što je važno za učenje, pogotovo po tmurnim danima. Osoblje Biblioteke je izuzetno ljubazno i susretljivo što atmosferu čini vrlo prijatnom i pozitivnom.

ENA MRKULIĆ
studentica Pravnog i Filozofskog fakulteta u Sarajju

Kao redovni posjetitelj Gazi Husrev-begove biblioteke želim da se zahvalim na izuzetnoj organizaciji i ljubaznosti kompletnog kolektiva, a posebno lica koja rade na info pultu i koji su uvijek spremni da nas upute, da nam objasne i izdaju sve knjige koje želimo čitati. Napominjem da je prostor čitaonice izuzetno uredan, knjige dostupne, a ukupan

utisak je na evropskom nivou. Lično sam sretan i ponosan što sam član vaše i naše Biblioteke. Ja vam se svima zahvaljujem, od higijeničarke, do direktora. Neka vas Allah nagradi.

Vaš redovni korisnik,

MUJO BANDIĆ
penzioner

Zadovoljstvo mi je biti član ove Biblioteke koja za mene predstavlja oazu mira nadomak gradske vreve. Od samog ulaska u dvorište Biblioteke nastupa ta prijatna tišina i mir. Čitaonicu svakodnevno koristim. U njoj vlada pozitivna energija i radna atmosfera. Uslovi su idealni za spremanje ispita, pisanje knjige, naučnog rada i sl. Na usluzi su nam uposlenici Biblioteke koji su veoma pristupačni i bezrezervno nude pomoć. Svakodnevno se trude da poboljšaju ionako odlične uslove za korisnike.

AZRA KUČEVIĆ
studentica Farmaceutskog fakulteta u Sarajevu

Usluge Gazi Husrev-begove biblioteke koristim već neko vrijeme i mogu reći da je osoblje veoma odgovorno i da Biblioteka nudi veliki broj rukopisa i literature koja je potrebna svakom studentu, i koja je uvijek dostupna. Jedna od pozitivnih stvari je i to što imamo mogućnost kopiranja građe.

AHMED JUNIČIĆ
student Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu

Korisnik sam Gazi Husrev-begove biblioteke i imam osjećaj da je ovdje zadržan duh onih davnih vremena u kojima je Gazi Husrev-beg gradio svoje vakufe. To je vrijeme nauke i prosperiteta. Sretan sam što mogu da učim u uslovima kakvi postoje u najrazvijenijim evropskim zemljama, a koji studente svojom modernošću i opremljenošću motivišu da uče i budu posvećeni nauci. Nezaobilazan faktor je

osoblje koje svojom ljubaznošću naš boravak u Biblioteci čini još ugodnijim.

ALIJA DAUTOVIĆ
student Pravnog fakulteta u Sarajevu

Gazi Husrev-begova biblioteka je, najblaže rečeno, prikladno mirno mjesto za učenje i koncentraciju, te u tom pogledu jednostavno najbolji izbor u gradu Sarajevu. Osim što je veoma dobro opremljena u svakom pogledu, izdvaja se i kao mjesto za upoznavanje izuzetne omladine. Primijeti se da se u Biblioteci okupljaju ne prosječni, već izuzetni studenti sa različitih smjerova studija željni znanja. U tom pogledu, pauze od ličnih istraživanja uvijek su iskoristive za upoznati se i podijeliti iskustva sa ambicioznom omladinom željnom znanja i prilika.

ŠADI FADDA
doktorant Finansija
Alumnus Američkog Univerziteta u Bejrutu

Član sam Gazi Husrev-begove biblioteke nešto više od godinu dana. U zadnja dva mjeseca aktivno se bavim izradom master teze u prostorijama ove institucije. Pošto je moja tema istraživačkog karaktera, dosta vremena provodim u komunikaciji sa radnim osobljem Biblioteke. Mogu reći da su to veliki profesionalci koji se trude da svakome pruže stručnu pomoć koliko god mogu. Ta profesionalnost dovodi do ugodne radne okoline. Izvanredna infrastruktura je na raspolaganju korisnicima, od čitaonica do kabineta sa računarima na kojima se nalazi veliki dio građe usko vezane za kulturnu historiju naše države.

Uistinu se nadam da će GHB u narednim godinama nastaviti svoj pozitivan i nadahnjujući rad i zahvaljujem se svim uposlenicima na iskrenoj podršci i pomoći koju mi pružaju kako bih uspješno završio započeti posao.

VELID DŽAKMIĆ
student drugog ciklusa na Filozofskom fakultetu u Sarajevu,
Odsjek za orijentalnu filologiju

FATIMA TINJAK

DONIRANE ZBIRKE KNJIGA GAZI HUSREV-BEGOVOJ BIBLIOTECI U 2016. GODINI

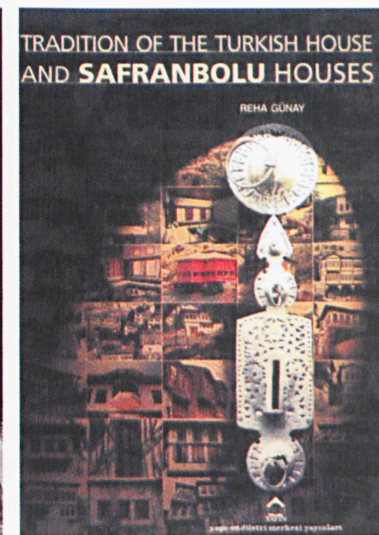
Poklon Ureda za kulturu i turizam Republike Turske

Polovinom februara 2016. godine delegacija Ureda za kulturu i turizam Ambasade Republike Turske, sa atašedom Sonerom Şahinom na čelu, posjetila je Gazi Husrev-begovu biblioteku. Povod ove posjete Ureda bila je donacija 350 knjiga i određeni broj serijskih publikacija na turskom i engleskom jeziku našoj Biblioteci.

Poklonjene knjige bile su dio izložbe 26. međunarodnog sajma knjige u kojem, već drugu godinu zaredom, učestvuje i Republika Turska i njeno Ministarstvo kulture i turizma. Ova donacija je zbir bogatih i luksuzno opremljenih izdanja iz umjetnosti, arhitekture, kulture življenja, historije, književnosti, beletristike i rječnika velikih državnih i neovisnih izdavačkih kuća (Türk Dil Kurum Yayınları, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, T.C. Başbakanlık, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kubbealtı, i dr). Izvjestan broj dvojezičnih izdanja (turski-engleski) kao i prijevoda na engleski jezik, a i cjelokupna poklonjena građa, zasigurno će obogatiti i otvoriti put široj čitalačkoj publici naše Biblioteke u spoznaji i širenju naučnih iskustava.

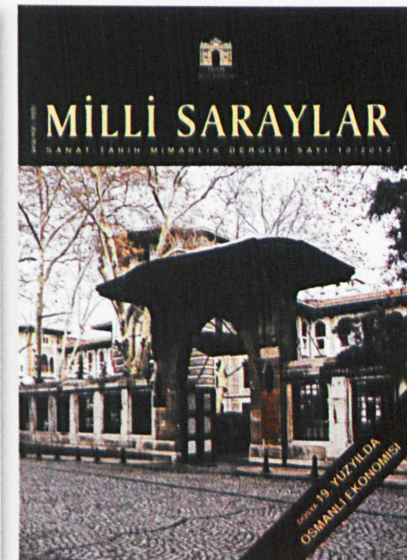
Među bogato ilustriranim knjigama stare arhitekture i njenih karakteristika gradnje i ukrašavanja možemo istaknuti djela: *Osmanlı Mimarlığı Tarihi* / Godfrey Goodwin (Historija osmanskog graditeljstva); *Osmanlı ehri* / Turgut Cansever; *Sinan Çağ: Osmanlı İmparatorluğu Mimari Kültür* / Aydin Yüksel, Bülent Çetiner (Doba Sinana: kultura graditeljstva u Osmanskoj carevini); *Tradition of the Turkish House and Safranbolu Houses* / Reha Günay (Tradicija turske kuće i Kuće u Safranbolu); *Kosova'da Osmanlı Mimari Eserleri*, 1, 2. c. / Mehmet Zeki İbrahimgil, Neval Konuk (Djela osmanske arhitekture na Kosovu); *Osmanlı Hat Sanat Tarihi* (Historija osmanske kaligrafije) / Ali Alparslan; *Hat Sanatı Ve Meşhur Hattatlar* / Muhittin Serin (Kaligrafija i poznati kaligrafi) i dr.

Zanimljive su monografije kako gradova tako i cijele Republike Turske sa slikovitim i bajkovitim pejzažima zabilježenih profesionalnom fotografijom u službi promocije kulture i turizma države, kao: *Türkiye Yaşadığımız Cennet* / M. A. Dağistanlı (Živući raj Turska), *Türkiye'nin Kültür Mirası: 100 Kale* / F. Pekin (Tursko kulturno naslijeđe: 100 tvrđava), *Bursa* / R. P. Tanıtkan, *Adana Mutfak Sanatı* (Umjetnost kulinarstva Adane), *İstanbul'un 100 Kuşevi* / A. Neftçi (100 istanbulskih kućica za pttice), *City of Legends and Epics – Çanakkale* / F. Özdem, itd.

Posebno ćemo navesti djela zanimljiva našim istraživačima historije osmanskog perioda, filologije i islamskih nauka, kao: *Osmanlı Hanedanı Üstüne İncelemeler* / İ. H. Uzunçarşılı; *Katip Çelebi Bibliyografisi* / M. Yılmaz; *Evlilya Çelebi Seyahatnamesi* (1,4) / Y. Dağlı-Seyit Ali Kahraman (transkript Topkapi Saraj biblioteke); *Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitologyası* / M. And; *Arşiv belgelerine Göre Osmanlı Eğitiminde Modernleşme* / U. Ünal; *Ulu Beyin Astronomi Cetvelleri* / M. Kaçar-A. Bir (çeviren); *17. Yüzyılda Türkçesi ve Söz Varlığı* / M. Tulum; *Şem'i Divanı, Prizrenli Şem'i* / İ. Kutluer; *Hazreti Mevlana ve İslam Tasavvufu* / Eva de Vitraj; *Fıkıh Ekolleri Arasındaki Tartışmalı Konuların İncelikleri – Şeyh Bedreddin* / Hacı Yunus Apaydın; *İlahiyat, Kitabı-Ş-şifa Metafizik*, I, II / İbn Sina; *Kelam Metafiziği* / Kadi Beyzavi.

Među mnoštvom štiva beletristike, izdvajamo mnogo prevedenog Orhana Pamuka, nagrađivanog i osuđivanog Nedima Gürsela, našoj književnoj javnosti predstavljenog Hakana Gündaya, te starijih književnika s početka 20. stoljeća, pjesnika Ziya Gökalpa i romanopisca

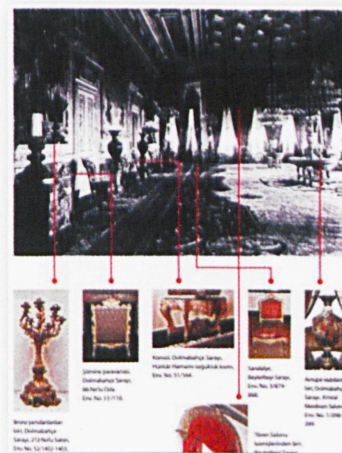
Halita Ziya Uşaklıgıla. Izdvojit ćemo i nekoliko reprint izdanja najstarijih štampanih djela, tzv. turskih inkunabula, prve štamparije osmanskog perioda Ibrahima Muteferrike, a to su *Vankulu Lüğati* / Vankulu Mehmed Efendi čije je prvo izdanje štampano 1728. godine i *Kitab-ı Cihannüma* / Katip Çelebi prvi put štampan daleke 1731. godine.

Ostala građa je dostupna našoj čitalačkoj publici u kutku turske knjige u našoj čitaonici.

Četiri privatne donirane zbirke

U toku 2016. godine u Biblioteku su prispjele još četiri zbirke:

1. Svoju privatnu biblioteku štampanih knjiga i serijskih publikacija ove godine poklonio je Muharem ef. Hasanbegović. Zbirka broji 935 naslova i to 856 na bosanskom i engleskom jeziku i 79 štampanih knjiga na arapskom i turskom jeziku. Osnovne teme ovih publikacija su religija (islam) i historija, posebno historija Bosne i Hercegovine.

Molimo Allaha, dž.š, da se smiluje njegovoj plemenitoj duši, a njegovu suprugu nagradi za ovo dobro djelo.

4. U novembru ove godine (2016) cjelokupnoj građi naše Biblioteke pripojena je kolekcija knjiga **Ahmeda ef. Bureka**.

Ahmed ef. rođen je 1876. godine u Batuši kod Gornjeg Vakufa. Svoje znanje je stjecao u Kuršumliji, Darul-mualliminu i Istanbulu (pred Salih Efendi Denizlijem) gdje je diplomirao 1322/1904-5. godine. Nakon povratka, predavao je na Darul-mualliminu, Atmejdan medresi, Velikoj gimnaziji (1910-1922), Učiteljskoj školi i Šerijatskoj sudačkoj školi gdje je penzionisan 1925. godine. Malo prije penzionisanja imenovan je prvim muderrisom Gazi Husrev-begove medrese (počeo predavati 1926), a zatim i njenim upraviteljem (1938-1947). Predavao je i na Višoj islamskoj šerijatsko-teološkoj školi (1938-1945). Po prirodi nadaren i bistar, neobično jake i izražene memorije, Burek se isticao još kao đak medrese. Pored dobro potkrijepljenog poznavanja islamskih nauka koje je neprestano iščitavao na arapskom, turskom (osman-

skom) i perzijskom jeziku, dobro je poznao i prirodne nauke, a posebno fiziku. Na prelazu između dva svjetska rata bio je jedan od naših vrsnih alima, učitelja, predavača, muderrisa i iskrenih prijatelja svojih đaka koji su ga uvijek s poštovanjem spominjali.

Njegova prispjela zbirka knjiga obiluje literaturom s početka 20. stoljeća svih islamskih disciplina, od temeljnih djela tefsira i hadisa, preko fikha, historije islama i tesavvufa, do filozofije, lingvistike, književnosti i geografije. Polja njegovog interesiranja su široka, raznolika i zanimljiva i zrcale se u djelima koja je izučavao, kojima je podučavao i koje je ostavio nama u amanet.

ŠAHSENA ĐULOVIĆ

ZBIRKA RUKOPISA, DOKUMENATA, STARIH KNJIGA I ČASOPISA PORODICE ĐUMIŠIĆ IZ BANJE LUKE

Fond Gazi Husrev-begove biblioteke se konstantno povećava u posljednjih 150 godina. Ta činjenica je posebno važna kada je u pitanju rukopisna građa. Zbog priliva rukopisa iz drugih biblioteka, te otkupa, doniranja i uvakufjavanja privatnih i porodičnih zbirki, ovaj fond danas predstavlja najbogatiju kolekciju svoje vrste, kako u Bosni i Hercegovini, tako i šire.

Mnoge porodične zbirke rukopisne i druge bibliotečke građe svoj dom su našle u Gazi Husrev-begovoj biblioteci. To je dokaz da kod potomaka tih, uglavnom poznatih i uglednih bosanskohercegovačkih starih porodica, još uvijek postoji duboka svijest o značaju i potrebi zaštite našeg kulturno-historijskog naslijeđa. Takav je slučaj sa hanedanskom porodicom Đumišić iz Banje Luke koja je, s koljena na koljeno, čuvala vrijedne rukopise, dokumente i knjige blizu 300 godina, vodeći računa o pisanom naslijeđu svojih predaka čak i u najtežim ratnim razdobljima.

2007. godine, sestre Džehva, Paša i Emina Đumišić, pred duše svojih roditelja Muhamed-bega i Begzade Đumišić, uvakufile su privatnu zbirku rukopisa, dokumenata, knjiga i časopisa njihove porodice za Gazi Husrev-begovu biblioteku. Duboko svjesne njene važnosti i s ciljem njenog spašavanja od uništenja, zbirku su čestite sestre Đumišić nosile sa sobom čak i u godinama izbjeglištva u toku posljednjeg rata.

Porodica Đumišić vodi porijeklo iz Male Azije iz mjesta Gümüşhane, nedaleko od obale Crnog mora (na rijeci Harşit, južno od Trabzona), gdje je od davnina bila vlasnik rudnika srebra. Odatle i potječe prezime Đumišić i naziv mjesta *Gümüşhane* (tur. *gümüş*=srebro). Ova porodica je dala mnogo istaknutih ličnosti u javnom, kulturnom, vjerskom i političkom životu Bosne, među kojima je bilo kadija, muftija, državnika, vojskovođa, diplomata, bogatih trgovaca i posjednika. Među njima su najpoznatiji banjalučki muftija Abdulah Hifzi-efendi Đumišić, jedan od najbližih saradnika Husejn-kapetana Gradaševića, zapravo duhovni predstavnik njegovog pokreta i njegov sin Mehmed Nazif Đumišić iz Banje Luke, te kadije Muhamed-efendi Đumišić i sin mu Abdulkerim-efendi Đumišić iz Sarajeva. Ovaj posljednji je bio osnivač Sim-zade, ili Đumišića, ili Drvenije medrese u Sarajevu.

Privatna zbirka porodice Đumišić, koja je sad smještena u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, predstavlja jednu bogatu riznicu i izvor za razvoj i nastanak brojnih naučnih i historijskih istraživanja i djela. Sačinjavaju je **64 rukopisa** na arapskom, turskom i perzijskom jeziku (čija se starost kreće od 150 do 600 godina), **1.159 originalnih dokumenata** na osmanskom jeziku (iz XVII-XIX stoljeća) i njemačkom i bosanskom jeziku (s kraja XIX i početka XX stoljeća), **64 starije štampane knjige** i **740 pojedinačnih primjeraka stare periodike-časopisa** (*Biser, Behar, Dječiji novi Behar, El-Hidaje, Gajret, Hikmet, Islamska Svijest, Islamski Glas, Jutro, Narodna Pravda, Narodna Uzdanica, Naš Dom, Novi Nehar, Novo Vrijeme, Pravda, Slobodna Riječ, Takvim* i *Đulistan*).

Njenim sadržajem, tematikom i vrijednošću djelomično se bavio i pisao o njoj hfz. Haso Popara, bibliotekar Gazi Husrev-begove biblioteke. On je utvrdio da su „dokumenti, među kojima ima više fermana, berata, bujuruldiya, hudžeta, murasela, deftera, arzulaha, ilama, temessuka itd., od prvorazrednog značaja za izučavanje kulturne baštine i historije Banja Luke i šire Bosanske krajine u zadnja dva stoljeća osmanske vlasti na ovim prostorima. U njima se spominje više hiljada imena istaknutih ličnosti koje su igrale ključnu ulogu u vjerskom, političkom, vojnom, kulturnom i javnom životu onog vremena.“ (Popara, Haso, „Tri

banjalučka arzulaha", *Prilog historiji Banja Luke*, Sarajevo: Anali Gazi Husrev-begove biblioteke, knjiga XXVII-XXVIII, 2008)

Zanimljivo je dodati da je porodična kuća Đumišića 2010. godine proglašena nacionalnim spomenikom BiH jer predstavlja rijedak, vrijedan i izuzetno dobro očuvan primjer stambene arhitekture osmanskog perioda u Banjoj Luci. Značaj objekta ogleda se i u činjenici da su objekti iz tog perioda izloženi brzom nestajanju. S obzirom na sadašnji arhitektonski izgled kuće, kao i historijske podatke vezane za mahalu Pobrdje, i banjolučki ogranak porodice Đumišić, objekat je, najvjerovatnije, izgrađen u drugoj polovini XIX stoljeća. U procesu proglašenja njihove kuće nacionalnim spomenikom korištena su i saznanja i podaci do kojih je došao i objavio ih bibliotekar Gazi Husrev-begove biblioteke, hfz. Haso Popara.

Gazi Husrev-begova biblioteka je, želeći iskazati posebno poštovanje i odati priznanje za ovaj značajni vakuf i veliki čin, planirala dodijeliti vakufnamu na ime sestara Đumišić i njihovih roditelja na svečanosti obilježavanja svog velikog jubileja, 480. godišnjice postojanja i rada u januaru 2017. godine. Međutim, od tri sestre Đumišić jedino je živa Emina-hanuma, koja je i sama narušenog zdravlja, tako da nije mogla potvrditi svoje prisustvo svečanosti i primanje vakufname, ali je izrazila želju da, u njeno ime, vakufnamu primi njena dajdžišna Zijadeta Suljić, koja živi u Norveškoj. S obzirom da je gospođa Suljić boravila u Sarajevu u novembru 2016, to je bila prilika da se obavi dodjela vakufname. Tako je 18.11.2016. godine, direktor Gazi Husrev-begove biblioteke, mr. Osman Lavić, sa svojim saradnicima uručio vakufnamu gospođi Zijadeti Suljić na ime sestara Đumišić i njihovih roditelja.

Porodica Đumišić je, kao što je poznato, tokom historije imala velikog značaja u javnom, kulturnom, vjerskom i političkom životu Banje Luke i Bosne i Hercegovine. Ta njihova uloga se nastavlja i trajat će i dalje jer, sve dok se zajednica koristi trajnim dobrom koje su uvakufili, a u ovom slučaju to je vrijedna porodična zbirka knjiga, ova porodica nastavlja davati svoj višestruki doprinos društvu. Molimo Allaha, dž.š., da tragove i posljedice tog dobra osjete svi članovi ove porodice na ovom i budućem svijetu.

OSMAN LAVIĆ

100 GODINA OD ROĐENJA HAZIMA ŠABANOVIĆA

Ime Hazima Šabanovića, kao značajnog istraživača historije Bosne i Hercegovine u sastavu Osmanskog carstva već je ušlo u domaće i svjetske enciklopedije i leksikone. Njegova djela *Krajište Isa-bega Ishakovića*, *Turski izvori za istoriju Beograda*, *Književnost bosanskih Muslimana na orijentalnim jezicima*, *Bosanski pašaluk*, te prijevod *Putopisa Evlije Čelebije* i još skoro dvije stotine bibliografskih jedinica, nezaobilazno su i temeljno štivo u proučavanju historije Bosne i Hercegovine. Međutim, malo je poznato da je Hazim Šabanović dao značajan doprinos u razvoju Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu i to po više osnova. Bio je upravnik Biblioteke, dugogodišnji član njenog Savjeta i autor zapažene studije o ovoj instituciji. Na poziciju upravnika Biblioteke postavljen je 1948. godine, u vrijeme kada je vršena reorganizacija njenih fondova i udarani temelji modernoj, na evropskim standardima zasnovanoj, biblioteci.

Nakon Drugog svjetskog rata, Vakufska direkcija, pod čijom ingerencijom je bila i Biblioteka, nastojala je bibliotečku građu organizirati na temeljima bibliotečke struke i u skladu s evropskim principima bibliotekarstva. Ta zadaća povjerena je mladom svršniku Više šerijatske teološke škole (VIŠT) Hazimu Šabanoviću, koji je prije toga iskustvo na sličnim poslovima stekao u Zemaljskom muzeju i Arhivu grada Sarajeva. Na dužnost upravnika i bibliotekara Gazi Husrev-begove biblioteke stupio je 17. oktobra 1948. godine preuzevši dužnost od Fejzulaha ef. Hadžibajrića koji je do tada bio vršilac dužnosti bibliotekara ove ustanove.

Nakon imenovanja, odnosno 1. februara 1949. godine, Šabanović je Saborskom odboru, putem Vakufske direkcije kao njenom najvišem organu, predstavio plan rada, odnosno sređivanja Biblioteke. Ovim planom predvidio je izradu inventara cjelokupne biblioteke, i to: katalog rukopisa; inventar štampanih djela na istočnim jezicima; inventar periodike i novina; kartoteka Biblioteke po strukama i piscima. Za što brže, stručnije i potpunije izvršenje svih ovih poslova trebalo bi više stručnih sila. Biblioteka stoji samo na potpisanim, naglasio je Šabanović. Stanje bibliotečke građe i svoje konkretne planove, nakon preuzimanja dužnosti upravnika, Šabanović je iznio u izvještaju koji je tromjesečno slao Komitetu za fakultete, visoke škole i naučne ustanove:

„Sve do najnovijeg vremena unutrašnja organizacija ove Biblioteke bila je dosta labava. Knjige su vođene u kataloge na zastarjel način, tako da to nije ni malo olakšavalo korištenje Biblioteke. Stoga se od skora pristupilo ponovnom stručnom inventarisanju i obradi cjelokupne Biblioteke kao i njenom preuređenju na principima savremenog bibliotekarstva. Taj se rad za sada odvija u sljedeća dva pravca:

- izrada kataloga orijentalnih rukopisa, kojih u ovoj Biblioteci ima oko 2.000. Mnogi imaju veliki značaj za naše društvene nauke, a većina je od značaja tek na internacionalnom planu orijentalistike. Do sada je obrađeno 1.275 rukopisa. U okviru petogodišnjeg plana ovaj katalog mora biti potpuno završen i spreman za štampu.
- inventarisanje i obrada štampanih knjiga. Ovaj se posao privodi kraju, a onda će se pristupiti izradi stručne kartoteke. Od zbirke koje ima ova Biblioteka treba spomenuti skoro kompletne listove koji su izlazili u Sarajevu od 1866. godine do danas. Od rukopisa vrlo je važna kolekcija sidžila sarajevskih kadija. Biblioteka ima zbirku turskih akata (12.000 kom) iz XVIII i XIX stoljeća većinom lokalnog značenja.“

Šabanović je pristupio formiranju odvojenih fondova Biblioteke, s obzirom na vrstu građe i jezik na kojem je pisana, odnosno štampana. Tom prilikom osnovana su tri fonda: fond rukopisa, fond knjiga štampanih na orijentalnim jezicima arapskim pismom i fond periodike u koji su uključene novine i časopisi. Nastavio je rad na kataloškoj obradi rukopisa na principima koje je prije njega postavio h. Mehmed Handžić, kao i rad na obnovi fondova Biblioteke. Izvršio je raspored rukopisa po strukama, odnosno njihovu tematsku klasifikaciju i definirao principe izrade kataloga po ugledu na već publikovane kataloge svjetskih biblioteka koje su posjedovale islamske rukopise. U njegovo vrijeme, tačnije 23. marta 1950. godine, izvršena je primopredaja Karađoz-begove biblioteke iz Mostara. U komisiji za primopredaju ove kolekcije bili su Hazim Šabanović i Fejzulah Hadžibajrić ispred Vakufske direkcije i Smail ef. Serdarević ispred darovatelja. Kolekcija se sastojala od 824 bibliotečke jedinice, od čega je bilo 552 rukopisa i 272 štampana djela. Zalaganjem Hazima Šabanovića ova značajna

kolekcija sačuvana je od propadanja i uništenja. Osim ove kolekcije, Šabanović je organizirao otkup knjiga od Muhameda Hadžijahića, Mustafe Kenanovića, te vodio široku akciju na prikupljanju rukopisa, dokumenata i drugog pisanog materijala.

Afirmirao je Biblioteku na društvenom planu kao značajnu instituciju u kojoj je pohranjeno neprocjenjivo blago za proučavanje kulturne historije Bosne i Hercegovine. Na dužnosti bibliotekara i upravnika Biblioteke ostao je nepune tri godine (17. oktobar 1948 - 1. april 1950) i za to vrijeme postavio principe rada Biblioteke koji se nisu bitnije mijenjali do danas. U aprilu 1950. godine prešao je u biblioteku Pravnog fakulteta u Sarajevu, ali je do kraja života ostao vezan za fondove ove Biblioteke. Početkom pedesetih godina napisao je i objavio zapažene studije o historiji Biblioteke i predstavio njene najznačajnije rukopise. Zapažen doprinos radu Biblioteke dao je i kao član njenog Savjeta, čiji je član i aktivan sudionik bio od 1967. do smrti 1971. godine. Svojim već tada bogatim iskustvom stečenim radom u drugim bibliotekama i institutima u tadašnjoj Jugoslaviji i Turskoj, Šabanović je doprinio da se Biblioteka afirmira kao naučnoistraživačka institucija. Ova Biblioteka ne treba da bude samo fond knjiga, nego „da služi kao institut koji bi se bavio pitanjima i problemima muslimana Bosne i Hercegovine, te da izradi registar svih napisa o muslimanima, koji bi služio kao jedan instrumentarij u radu onih koji će proučavati našu problematiku“, kako je diskutirao na jednoj sjednici Savjeta Biblioteke. Šabanović je bio urednik prvog sveska Kataloga rukopisa Biblioteke, čiji je autor bio Kasim Dobrača, a izdavač Biblioteka 1964. godine. Bio je član prve redakcije Anala Gazi Husrev-begove biblioteke, ali nije dočekao izlaženje njegovog prvog broja. Na sjednicama Savjeta Biblioteke zalagao se za osnivanje *Kluba prijatelja Biblioteke*, kako bi se lakše obezbijedila materijalna sredstva za intenzivniji rad Biblioteke na bibliotečkim i naučno-istraživačkim poslovima. Na ahiret je preselio 22. marta 1971. godine u Istanbulu. Rahmetullahi alejhi.

IZUDINA ZUKORLIĆ

RAZGOVOR S POVODOM SABIHA AZRA KANTARDŽIĆ

Dobitnica priznanja za dugogodišnji rad u Gazi Husrev-begovoj biblioteci

Rođena je 27.09.1950. godine u Gračanici, Bosna i Hercegovina. U Sarajevu je završila Prvu klasičnu gimnaziju i Filozofski fakultet (grupa arapski jezik i književnost i engleski jezik). Od aprila 1975. godine radila je u Gazi Husrev-begovoj biblioteci kao bibliotekar. Tokom rada u Biblioteci, uglavnom se bavila katalogizacijom knjiga na evropskim jezicima. Pored osnovnog posla na obradi monografskih publikacija, povremeno je bila angažirana i na drugim poslovima kao što su: razmjena publikacija Gazi Husrev-begove biblioteke sa ostalim bibliotekama u zemlji i inostranstvu, prevodenje sa engleskog jezika i obratno, izrada bibliografija, rad na kolekciji fotografija, i dr. Prijevode na engleskom i arapskom jeziku, kao i originalne radove objavljivala je u *Analima Gazi Husrev-begove biblioteke*, *Islamskoj misli* i *Preporodu*. 2007. godine je objavila publikaciju *Bibliografija Novog Behara*. Od 1994. godine je bila aktivan član Društva bibliotekara BiH. Učestvovala je na mnogim sastancima i seminarima za bibliotekare od kojih je značajno spomenuti: Seminar o bibliotekarstvu iz 1980. godine u Beogradu, 64. generalna konferencija IFLA-e u Amsterdamu 1998. godine, te nekoliko seminara u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BiH. Penzionisana je u apilu 2015. godine nakon 40 godina rada u ovoj ustanovi.

Za dugogodišnji rad u Islamskoj zajednici, odnosno Gazi Husrev-begovoj biblioteci, dobitnica je priznanja iz 2007. i 2016. godine.

Zamolili smo gospođu Kantardžić da se za Bilten Biblioteke ukratko osvrne na životni period koji je provela radeći u Biblioteci.

Recite nam nešto o samim počecima i o kolektivu Biblioteke tih 70-ih godina.

U aprilu 1975. godine primljena sam na radno mjesto bibliotekara u Gazi Husrev-begovoj biblioteci nakon javljanja na konkurs koji je izašao u *Preporodu*. Ustvari, tada su primljena dva bibliotekara, magacioner i higijeničarka. Uskoro je na funkciju direktora Gazi Husrev-begove biblioteke postavljen Abdurahman ef. Hukić, tako da je te godine radni kadar

u Biblioteci povećan za pet novih uposlenika. Pošto su u Biblioteci već radili bibliotekari Kasim ef. Dobrača, Halid ef. Hadžimulić, Zejnil ef. Fajić i Ibrahim ef. Kemura, novi kolektiv Biblioteke se sastojao od osam uposlenih. Na obradi orijentalnih rukopisa radili su istaknuti bošnjački alimi: Kasim ef. Dobrača i Halid ef. Hadžimulić. Kasim ef. Dobrača je bio angažiran na izradi kataloga arapskih, turskih i perzijskih rukopisa, a u tom poslu mu je pomagao Halid ef. Hadžimulić.

Pošto sam diplomirala arapski jezik i književnost i engleski jezik, a ne bibliotekarstvo (u to vrijeme taj odsjek na Filozofskom fakultetu nije ni postojao) starije kolege su me obučile u poslovima katalogizacije knjiga i predložili mi da obrađujem knjige na evropskim jezicima. Zbog poznavanja engleskog jezika radila sam i na razmjeni publikacija Gazi Husrev-begove biblioteke sa ostalim bibliotekama u zemlji i svijetu i korespondenciji na engleskom jeziku. Također su me povremeno angažirali i u ostalim ustanovama Islamske zajednice na prevođenju sa engleskog jezika i obratno. Direktor Biblioteke, Abdurahman ef. Hukić, bio je pet godina na toj funkciji i za to vrijeme u Biblioteci je zaveo veliki red i disciplinu. Revizija cjelokupnog knjižnog fonda je bila obavezna svake godine mjesec dana pred Novu godinu i tada smo svi bili uključeni u taj posao.

Koje su to osobe koje su, po Vašem mišljenju, ostavile značajnog traga u historiji Biblioteke?

Naravno, tu je na prvom mjestu sam osnivač i vakif Gazi Husrev-beg koji je svojom vakufnamom iz 1537. utemeljio ovu ustanovu i po kojem je ova Biblioteka i dobila ime. U Biblioteci je sačuvano nekoliko rukopisa iz tog perioda. Tokom vremena povećavao se knjižni fond Biblioteke, kao i potreba za novim osobljem.

Bibliotekar Salih Sidki Hadžihuseinović Muvekit postavljen je za bibliotekara 1864. godine i sastavio je prvu inventarsku knjigu, koja je sačuvana do danas.

Veliki trag u historiji Biblioteke ostavili su neki kasniji bibliotekari. Prof. Mehmed Handžić, koji je bio zaposlen u Biblioteci u periodu od 1937 – 1944. godine je, pored rada na obradi rukopisa, uradio i popis štampanih knjiga na orijentalnim i evropskim jezicima. Podjela

cjelokupnog fonda Biblioteke na rukopise, arhivske dokumente, periodiku, orijentalistiku i evropski fond, koja je nastala u njegovo vrijeme, i danas je aktuelna. Bogata privatna biblioteka Mehmeda ef. Handžića je od 1944. godine, također, u sastavu Biblioteke. Inače, o Mehmedu ef. Handžiću je dosta napisano i on je iza svog kratkog života ostavio mnogo pisanih djela.

Drugi čovjek koji je radio u Biblioteci i značajan je za historiju ove ustanove je Muhamed ef. Pašić. Ostavio je iza sebe mnogo urađenog posla od čega treba naročito izdvojiti uredno obrađene osmanske dokumente. Prof. Omer Nakičević je 2009. godine objavio monografiju o ovom istaknutom naučnom radniku.

Dvojica bibliotekara sa kojima sam imala čast raditi na početku mog angažmana u Biblioteci su: Kasim ef. Dobrača i hafiz Halid ef. Hadžimulić. Kasim ef. Dobrača je napisao dva kataloga rukopisa i odredio metod po kojem su kasnije rađeni katalogi rukopisa. Hafiz Hadžimulić mu je pomagao u tom poslu. Hafiz Hadžimulić je, pored toga, registrirao rukopise u inventarsku knjigu, a tragovi njegovog rada su vidljivi i u svim ostalim fondovima Biblioteke. I o hafizu Hadžimuliću je dosta pisano, a Biblioteka je jedan broj *Analisa* posvetila ovom skromnom i vrijednom čovjeku.

Međutim, osim samih bibliotekara, za historiju Biblioteke su značajni i oni čije su bogate privatne biblioteke sada u sastavu ove ustanove. To su, u prvom redu, Osman Asaf Sokolović, Muhamed ef. Hadžijahić, Sinanudin ef. Sokolović, Ahmed ef. Smajlović i mnogi drugi.

Može li se uporediti Biblioteka tada, 70-ih godina, i Biblioteka s početka 21. stoljeća?

Razlika je zaista ogromna i o tome se može dosta govoriti. Kada sam se zaposlila, 1975. godine, Biblioteka se nalazila u prostorijama ispred Careve džamije gdje je sada Rijaset IZ-e. U prostorijama sa desne strane su bile kancelarije uposlenika i čitaonica, a sa lijeve strane je bio magacin. U početku su kancelarije bile skromno namještene i grijali smo se na peći na ugalj. Svi smo nosili plave radne mantile. Radili smo za starim crnim stolovima sa zelenom čohom. U Biblioteci su postojale dvije pisaaće mašine na kojima smo radili (jedna od tih mašina je sada

u Muzeju Biblioteke). Kada stariji bibliotekari nisu radili na mašini, onda sam i ja mogla da kucam kataloške listiće. Kasnije smo dobili više pisanih mašina, tako da je svaki bibliotekar mogao da radi samostalno. Katalogizirala sam knjige na evropskim jezicima i kucala kartice u duplikatu, te ih ulagala u kartoteku po abecedi autora i po naslovu djela kako bi ih korisnici mogli pretraživati. I svi ostali bibliotekari, uključujući i one koji su radili na obradi rukopisa, radili su na isti način. Iako je Biblioteka imala jedan kompjuter 90-ih godina prošlog stoljeća, korištenje kompjutera u katalogizaciji je počelo tek nakon rata. Tada smo počeli postepeno napuštati kucanje kartica i katalogizaciju smo radili u posebnom programu na kompjuteru.

Počelo se sa mikrofilmovanjem rukopisa, a kasnije i sa digitalizacijom starije građe. Danas je lahko doći do podataka o građi upotrebom određenog programa na kompjuteru. Ali, moram priznati da su i u ono vrijeme čitaoci mogli da dođu do svih podataka i informacija, jer su bibliotekari bili veoma obrazovani u tom pogledu i uvijek spremni da pomognu korisnicima. Osim toga, bibliotečki fond nije bio tako obiman kao danas.

Današnji fond Biblioteke broji oko stotinu hiljada bibliotečkih jedinica, dok u ono vrijeme nije bilo ni upola toliko građe.

Doživjela sam da dvije godine, prije penzionisanja, radim u novoj zgradi sa oko četrdeset uposlenih, za razliku od osam koliko nas je bilo 1975. Sadašnji rad u Biblioteci i rad prije 40 godina je neuporediv. Danas su svi fondovi katalogizirani u elektronskoj formi i dostupni za pretraživanje. Važnija građa je digitalizirana i u savremeno opremljenoj čitaonici se kao takva može koristiti. Vršni se restauracija oštećenih rukopisa, dokumenata i starih knjiga. U Biblioteci se nalazi i muzejska zbirka u kojoj pohranjeni eksponati ukazuju na kulturnu prošlost Bosne i Hercegovine, a Velika sala u sastavu Biblioteke je opremljena za održavanje raznih manifestacija.

Ima li razlike u korisnicima i njihovim zahtjevima, u onome što oni traže iz fondova Biblioteke, nekad i sad?

Što se tiče korištenja fondova Biblioteke, u tome nema velike razlike nekad i sad. Jedino smo tada bili više povezani sa korisnicima koji su komunicirali slobodno sa uposlenicima,

dok danas korisnike gotovo i ne vidimo, jer postoji osoblje koje je zaduženo da im pruži sve informacije. U ono vrijeme smo svi naizmjenično dežurali u čitaonici koja je radila do šest sati poslije podne. Upisivali smo čitaoce u posebnu svesku sa rubrikama gdje smo vodili evidenciju o imenima korisnika, o tome šta su po profesiji i šta izučavaju. Pošto je bilo i onih koji nisu uzimali literaturu iz Biblioteke, za takve smo u posebnoj rubrici koristili izraz „čita svoje“. Te sveske su danas interesantne kao historijski dokumenti. Što se tiče čitalaca, oni su bili različitih profila. Bilo je tu profesora, naučnih radnika, književnika, te običnih studenata i učenika. Stariji naučni radnici i profesori mogli su da sjede u našim kancelarijama i tu istražuju bibliotečku građu. Sjećam se nekih naučnih radnika koji su redovno dolazili i marljivo izučavali određenu literaturu. Po tome mi je naročito ostao u sjećanju poznati historičar i istraživač Alija Bejtić koji je satima sjedio za stolom i istraživao siđžile. Od poznatijih ljudi koji su redovno dolazili u Biblioteku spomenula bih književnike Aliju Isakovića i Aliju Nametka, te naučnog radnika Muhameda Hadžijahića. Inače, svi korisnici koji su se bavili pisanjem donosili su svoje radove i objavljene knjige na poklon Biblioteci.

Možete li se osvrnuti na rad Biblioteke u vrijeme agresije na našu zemlju?

U toku agresije 1992-1995. knjižni fond je iz sigurnosnih razloga bio izmješten iz Biblioteke. Štampane knjige smo premjestili u desnu tetimu Careve džamije, a rukopisi su, u početku, bili premješteni u Kuršumlija medresu. Međutim, rukopisi su premješteni više puta na različite lokacije, dok je najvrednija građa bila smještena u trezoru Privredne banke. Nismo imali obavezu da redovno dolazimo na posao u početku rata, naročito kada je granatiranje bilo izraženije. 1995. godine Biblioteka je izmještena u zgradu u ulici Hamdije Kreševljakovića. Te godine smo vratili knjige i rukopise na police ove nove lokacije Biblioteke. Trebalo nam je dosta vremena za taj posao, jer je u potpunosti bio poremećen redoslijed signatura. U Biblioteku su tada pristizale i knjige koje su objavljivane u toku rata, tzv. ratna izdanja, koje sam redovno obrađivala. Iako je te godine bilo mirnije nego prethodnih, i tada su se dešavala iznenadna granatiranja.

Tako mi je ostao u neizbrisivom sjećanju jedan događaj i spomenut ću ga, mada nije direktno vezan za moj rad u Biblioteci. Jedan cijeli dan je bilo žestoko granatiranje Sarajeva koje

nije prestajalo ni pred kraj radnog vremena. Svi smo u Biblioteci bili zabrinuti kako doći do svoje kuće. Napokon sam se odlučila da krenem kući i od straha toliko trčala uz puste i strme ulice Dalmatinsku i Bjelave da sam za 10 minuta došla od Biblioteke do kuće. Inače mi za taj put treba oko pola sata. Toliko sam se zadihala da mi je po dolasku kući trebalo pola sata da se smirim i počnem normalno disati. Kod mene u kući su tada bili rođaci, izbjeglice sa Sedrenika.

Koji je najteži dio bibliotekarskog posla?

Sa određenim stručnim znanjem i kvalifikacijama, uglavnom, nije teško katalogizirati i obrađivati knjige. Jedino je za taj posao nekada potrebno izdvojiti više vremena što zavisi od toga iz kojeg je knjiga perioda i na kojem je jeziku napisana. U vrijeme kada u Biblioteci nisu bili u upotrebi kompjuteri, bilo nam je, svakako, teže. Danas, ako je potrebno, skoro svaki naslov knjige se može naći na internetu i pronaći biblioteka koja posjeduje tu knjigu. Međutim, nekada se, ipak, dogodi da određena knjiga ne postoji nigdje zabilježena. Tako mi se jednom desilo da obrađujem knjigu na latinskom jeziku objavljenu 1531. godine koja spada u kategoriju post inkunabula. To je, otprilike, ono što se tiče mog fonda i katalogizacije knjiga na evropskim jezicima. Bibliotekarima koji se bave obradom orijentalnih rukopisa i osmanskih dokumenata je svakako teže, ali kada se posjeduje određeno znanje i stekne praksa u radu i taj posao postaje uobičajen. Također, moram spomenuti da nekada nastaju problemi tehničke prirode zbog kompjuterskog programa u kojem vršimo katalogizaciju, pa sam se duže vremena pred penziju naročito posvetila ispravljanju grešaka u podacima o katalogiziranim knjigama kako bi oni koji budu radili moj posao poslije mene imali manje poteškoća.

Imali ste tu sreću da četrdeset godina radite okruženi knjigama. Mnogi bi Vam pozavidjeli na tome. Jeste li pročitali mnogo knjiga? Jeste li imali vremena za to?

Moram reći da volim bibliotekarski posao i rad sa knjigama. Fond kojim sam se bavila je najobimniji u Gazi Husrev-begovoj biblioteci i, za moj pojam, veoma interesantan. Sadrži

preko 40.000 štampanih monografskih publikacija napisanih na bosanskom i drugim evropskim jezicima. Tematika knjiga ovog fonda je raznovrsna. Osim djela vezanih za Bosnu i Hercegovinu, koja čine osnovu ovog fonda, u velikom broju su zastupljena i djela vezana za druge oblasti i tematiku, kao npr. djela iz opće historije, orijentalistike, islamistike, filozofije, umjetnosti i dr. Radeći na katalogizaciji tih knjiga, svaku knjigu sam, naravno, morala prelistati i odrediti joj tematiku, tj. predmetnu odrednicu. Međutim, mnoge od tih knjiga su mi bile veoma interesantne, pa bih se duže zadržavala u njihovom prelistavanju, a neke sam uzimala na revers i nosila kući kako bih ih u potpunosti pročitala. Na taj način sam, zbog posla kojim sam se bavila, pročitala mnogo knjiga različite tematike i zadovoljna sam zbog toga.

Nedostaje li Vam Biblioteka danas?

Pošto je moj radni vijek istekao, sasvim sam se prilagodila novoj situaciji i okolnostima i živim u skladu sa onom poznatom izrekom „sve u svoje vrijeme“, tako da mi Biblioteka ne nedostaje. Ipak, rado se sjećam mladosti i svog rada u Biblioteci, pa mi ono što je nekada bilo, gledajući sa ove distance, izgleda još vrednije.

Kakav savjet biste dali mlađim kolegama koji idu Vašim stopama?

O značaju ove Biblioteke ne treba posebno naglašavati, jer je to poznato svim uposlenicima. Svi dobro znamo da treba dobro paziti da se i dalje očuva ovo pisano blago koje je ovdje stoljećima opstalo i da ne smijemo dozvoliti da išta od bibliotečke građe nestane. Tako su radili stari bibliotekari koje sam zatekla u Biblioteci 1975. godine i koje sam mnogo cijenila. Oni su se sa mnogo poštovanja odnosili prema svakom rukopisu, knjizi, časopisu ili listu arhivskog materijala. Svakako, treba slijediti njihov primjer.

Našoj dragoj Azri, koja je dugogodišnjim marljivim i predanim radom sasvim sigurno ostavila dubok trag i ugradila sebe u veliki Gazijin vakuf, želimo da još puno godina uživa u zasluženju penziji.

ADNAN BAJRAKTAREVIĆ

IZ FOTOTEKE I MUZEJA GAZI HUSREV-BEGOVE BIBLIOTEKE

Tradiciju Bosne i Hercegovine ukrašavaju mnogi zanati. Jedan od njih je kazandžijski zanat koji je u Bosnu i Hercegovinu došao sa Osmanlijama u 16. stoljeću. Ovaj zanat je dio esnafa kojem pripadaju i kalajdžije. Jedni izrađuju predmete od bakra, a drugi ih presvlače kalajem. Dakle, oni su pravili razne predmete, a mangala je jedan od njih. Riječ *mangala* je u doslovnom značenju prenoslač i arapskog je porijekla. Danas pod mangalom ili dagarom, što je drugi naziv za ovaj predmet, podrazumijevamo posuđe od bakra ili zemlje koje se koristilo za zagrijavanje dućana, radionica i kuća, za očuvanje toplote jela i spravljanje kafe i održavanje njene toplote. Pored praktične primjene, nerijetko su imale i dekorativnu, pa su bogate porodice posjedovale ukrašene, izrezbarene mangale sa atešlukom. Mangala je jedan od predmeta koji se nije samo kalajisao, nego i ukrašavao ornamentima, što je davalo umjetničku dimenziju ovom predmetu. U mangalu, u donji dio se najprije stavljao pepeo, potom ugljen koji se pretvarao u žar. Da bi se uzmirisala kuća, u žar su se stavljale trave, najčešće „ćaben-trava“ koju su hadžije donosile sa Kabe.

STARA BAŠČARŠIJA I NARODNA NOŠNJA S KRAJA 19. I POČETKA 20. STOLJEĆA

ULICA SARAČI, U POZADINI MORIČA HAN

ZGRADA ZEMALJSKE BANKE, DANAS ZGRADA POREZNE UPRAVE ISPRED KOJE SE NALAZI „VJEČNA VATRA“, DESNO NA SLICI DANAŠNJA ULICA FERHADIJA, LIJEVO NA SLICI DANAŠNJA ULICA MARŠALA TITA

SARAJEVO, POGLED SA GORICE, VIDI SE U POZADINI ZGRADA ZEMALJSKE VLADE (DANAS ZGRADA PREDSEDNIŠTVA) I PROSTOR GDJE SE DANAS NALAZI BBI CENTAR

ZGRADA NARODNE TRŽNICE, NEPOSREDNO NAKON IZGRADNJE (DANAS TRŽNICA U ULICI FERHADIJA)

DVORIŠTE BEGOVE DŽAMIJE NEPOSREDNO PRED NASTUP NAMASKOG VREMENA

ISLAMSKA ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI

**GAZI HUSREV-BEGOVA
BIBLIOTEKA**